

Brussel, 24 april 2019

Advies 2019/06

Uitgebracht op vraag van de minister van Zelfstandigen

Artikel 110, §1 van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen

Welvaartsaanpassingen 2019-2020

Inhoud

Samenvattend	2
1 Het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing.....	3
2 Welvaartsenveloppe 2019-2020	3
2.1 Minimale theoretische enveloppe	3
2.2 Beschikbare enveloppe	3
3 Voorstel tot verdeling van de enveloppe 2019-2020.....	5
3.1 Pensioenen.....	5
3.2 Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen.....	9
3.3 Overbruggingsrecht.....	11
3.4 Mantelzorg	11
3.5 Saldo	12
Bijlage I. Overzicht voorgestelde welvaartsaanpassingen in het sociaal statuut zelfstandigen, 2019-2020.....	13
Bijlage II. Overzicht wettelijke koppeling tussen uitkeringen, zelfstandigenstelsel	14
Bijlage III. Berekening van de beschikbare enveloppes 2019-2020	15

Samenvattend

Voorliggend advies omvat een voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2019-2020 voor het sociaal statuut van de zelfstandigen. De middelen die het zelfstandigenstelsel de komende 2 jaar ter beschikking heeft voor welvaartsaanpassingen, bedraagt ca. 36 miljoen EUR voor 2019 en iets meer dan 80 miljoen EUR in 2020.

Omwille van wettelijke koppelingen tussen diverse uitkeringsbedragen in het werknemers- en het zelfstandigenstelsel (cf. bijlage II) vloeit een hele reeks van de voorgestelde aanpassingen voort uit een verhoging van de pensioenminima in het werknemersstelsel. Voor deze minima wordt op 1 juli 2019 een verhoging van de bedragen voorzien met:

- 1% voor de gepensioneerden met een volledige loopbaan;
- 2,4112% voor de gepensioneerden met een onvolledige loopbaan.

De uitkeringen in het werknemers- en het zelfstandigenstelsel die hier rechtstreeks of onrechtstreeks aan gekoppeld zijn, zullen dus eenzelfde stijging ondergaan.

Daarnaast voorziet het voorstel van verdeling in het zelfstandigenstelsel nog een verhoging van:

- sommige proportionele pensioenen;
- het forfaitair pensioen;
- het maximumbedrag van het overlevingspensioen bij cumulatie met een andere uitkering;
- de tegemoetkoming voor hulp van derden;
- de jaarlijkse inhaalpremie;
- de uitkeringen bij ouderschap.

Tot slot wordt in het voorstel van verdeling nog een budget gereserveerd voor de optrekking van de correctiecoëfficiënt die wordt toegepast in de pensioenberekening van zelfstandigen.

Met dit voorstel van toewijzing, is de beschikbare enveloppe voor het zelfstandigenstelsel nagenoeg volledig aangewend.

1 Het structureel mechanisme van welvaartsaanpassing

Met de wet op het Generatiepact (2005) werd een structureel mechanisme van welvaartsaanpassing ingevoerd voor inkomensvervangende en bijstandsuitkeringen. Sindsdien beslist de regering om de twee jaar hoeveel middelen hiervoor worden vrijgemaakt en hoe deze zullen aangewend worden. In principe baseert ze zich voor de toewijzing op een gezamenlijk advies dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en het Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen hieromtrent voorafgaandelijk formuleren.

2 Welvaartsenveloppe 2019-2020

2.1 Minimale theoretische enveloppe

Voor 2019 en 2020 werd de minimale theoretische enveloppe voor de zelfstandigenregeling door het Federaal Planbureau begroot¹ op respectievelijk, 40,8 miljoen en 82,8 miljoen EUR. Overeenkomstig de wettelijke bepalingen², stemmen deze bedragen overeen met de som van volgende geraamde uitgaven in alle takken van de sociale zekerheid der zelfstandigen:

- een jaarlijkse welvaartsaanpassing met 0,5 % van alle inkomensvervangende uitkeringen in de sociale zekerheid, met uitzondering van de forfaitaire uitkeringen;
- een jaarlijkse welvaartsaanpassing van 1 % van alle forfaitaire uitkeringen;
- een jaarlijkse verhoging van 1,25 % van de grenzen in aanmerking genomen voor de berekening van de inkomensvervangende uitkeringen.

2.2 Beschikbare enveloppe

De reële beschikbare enveloppe voor de periode 2019-2020 wijkt echter af de 40,8 miljoen en 82,8 miljoen EUR, die op basis de bovenstaande berekeningsregels werden geraamd. Er moet immers rekening gehouden worden met:

- de meer- of minkosten van de welvaartsenveloppe 2017-2018 en,
- een voorafname van 80 miljoen euro op de welvaartsenveloppes voor de drie stelsels samen (werknemers, zelfstandigen en sociale bijstand), door de federale regering.

2.2.1 De meer- of minkosten die voortvloeien uit de voorgaande enveloppen

Sinds 2010 moet de minimale theoretische enveloppe verminderd of vermeerderd worden met de eventuele meer- of minderuitgaven die de uitvoering van de vorige welvaartsaanpassing met zich meebracht, in vergelijking met het daartoe voorziene budget³.

¹ Welvaartsenveloppes 2019-2020 in de sociale zekerheids- en bijstandsregelingen. Studie op vraag van de gemengde commissie Welvaartsvastheid, uitgevoerd door het Federaal Planbureau.

² Cf. artikel 5 en 6 van de wet betreffende het Generatiepact.

³ De herwaarderingsmaatregelen in het kader van een welvaartsenveloppe genereren immers uitgaven over meerdere jaren kosten. De budgettaire impact blijft dus niet beperkt tot de tweejaarlijkse periode waarin de maatregelen genomen worden.

Volgens de berekeningen van het Federaal Planbureau werd de budgettaire ruimte die het zelfstandigenstelsel ter beschikking had in het kader van de welvaartsenveloppe 2017-2018, niet volledig aangewend. De onderbenutting wordt geraamd op 200.000 EUR in 2019 en 600.000 euro in 2020. Deze middelen worden toegevoegd aan de enveloppe 2019-2020.

2.2.2 Voorafname van 80 miljoen euro

Bij de opmaak van de begroting 2018 deed de federale regering - voor de financiering van maatregelen inzake armoedebestrijding - voor de drie stelsels samen een voorafname van 80 miljoen EUR op het budget van de welvaartsenveloppes voor 2019. De middelen waren bestemd voor een verhoging van het leefloon, evenals van bepaalde uitkeringen voor personen met een handicap, ouderen, zieken en invaliden^{4,5}. Deze voorafname van 80 miljoen EUR moest verrekend worden over de drie deelenvolpess (respectievelijk die voor werknemers, zelfstandigen en de bijstand)⁶.

In het voorstel dat door de Gemengde Welvaartscommissie werd uitgewerkt⁷, is het bedrag van 80 miljoen EUR volgens de volgende principes verrekend:

- als uitgangspunt geldt dat de uitgaven van de in het kader van de voorafname genomen maatregelen, ten laste zijn van het stelsel waarop de maatregelen betrekking hebben gehad⁸;
- voor de bijstand wordt enigszins afgeweken van het voorgaande principe. Een volledige aanrekening van de reeds genomen maatregelen, zou de bijstandsenveloppe⁹ immers aanzienlijk uitputten en weinig ruimte laten voor additionele maatregelen. Gegeven de grote kwetsbaarheid van de bijstandspopulatie, werd er daarom voor geopteerd om een deel van de voorafname die voor dit stelsel gebeurde, in mindering te brengen van de enveloppes bestemd voor de werknemers- en de zelfstandigenregeling. Het bedrag van deze ten laste neming wordt zo bepaald, dat het saldo van de bijstandsenveloppe, na aftrek van de meerkosten en voorafnames, 16,3 miljoen EUR bedraagt in 2019 en 32,9 miljoen EUR in 2020;
- de voorafname wordt enkel in mindering gebracht van de enveloppe 2019.

2.2.3 De netto-enveloppe

Rekening houdend met het voorgaande, bedraagt de welvaartsenveloppe voor het zelfstandigenstelsel 36,9 miljoen EUR voor 2019 en 83,4 miljoen EUR voor 2020.

⁴ [Algemene toelichting bij de begrotingen van ontvangsten en uitgaven voor het begrotingsjaar 2019](#), 15 oktober 2018, p.12.

⁵ De maatregel werd uitgevoerd op 30 april 2018.

⁶ Begrotingsnotificatie van 26 juli 2018.

⁷ Zie advies CRB 2019-700 / NAR 2.129

⁸ Van de 80 miljoen EUR was 10,58 miljoen EUR bestemd voor maatregelen in de werknemersregeling en 69,42 miljoen EUR bestemd voor de verbetering van de bijstand.

⁹ De minimale theoretische enveloppe voor de bijstand bedraagt volgens de ramingen van het Federaal Planbureau 39,7 miljoen EUR voor 2019 en 79,7 miljoen EUR voor 2020.

Tabel 1. Bedrag van de welvaartsenveloppe 2019-2020 voor het stelsel van de zelfstandigen (in miljoen euro)

	2019	2020
Theoretische bruto-enveloppe	40,80	82,80
Onderbenutting enveloppe 2017-2018	0,20	0,60
Voorafname stelsel van de werknemers	0,00	0,00
Voorafname sociale bijstand	-4,09	0,00
Overdracht stelsel van de werknemers naar sociale bijstand	0,00	0,00
Totaal	36,91	83,40

3 Voorstel tot verdeling van de enveloppe 2019-2020

Voorafgaandelijk dient opgemerkt dat een aantal uitkeringen in het zelfstandigenstelsel rechtstreeks¹⁰ of onrechtstreeks¹¹ gekoppeld zijn aan minima die van toepassing zijn in het werknemersstelsel (cf. bijlage II). De betrokken uitkeringen volgen de evolutie van deze werknemersminima met andere woorden automatisch¹². Beslissingen over de welvaartsaanpassing van bepaalde uitkeringen in het werknemersstelsel, hebben dus een impact op verdeling van de enveloppe voor zelfstandigen. Een aanpassing van de uitkeringen voor zelfstandigen die niet gekoppeld zijn aan uitkeringen in het werknemersstelsel, is dan ook slechts mogelijk in de mate dat hiertoe nog budgettaire ruimte rest, na een eventuele verhoging van de uitkeringen die wel gekoppeld zijn.

3.1 Pensioenen

3.1.1 Minimumpensioenen

Het voorstel van verdeling voorziet een verhoging van de pensioenminima. De verhogingspercentages werden zo berekend dat aan gepensioneerden met een onvolledige loopbaan vanaf 1 juli 2019 opnieuw eenzelfde minimumpensioen wordt toegekend als aan gepensioneerden met een volledige beroepsloopbaan.

Bij de verdeling van de welvaartsenveloppe 2017-2018 maakten de sociale partners reeds de expliciete keuze om de pensioenminima zo te verhogen dat gepensioneerden met een onvolledige loopbaan, eenzelfde minimumpensioen zouden ontvangen als gepensioneerden met een volledige loopbaan. Daartoe werd aan de minima voor onvolledige loopbanen een hoger stijgingspercentage toegekend (1,7% i.p.v. 1%). Als gevolg van het tax shift-akkoord (2016) was immers een kloof ontstaan tussen de minima voor beide categorieën¹³. De federale regering

¹⁰ Met name zijn de pensioenminima voor zelfstandigen gekoppeld aan de pensioenminima voor werknemers. Bovendien zijn de minima in geval van invaliditeit met stopzetting van activiteit gekoppeld aan de minima voor regelmatige werknemers in invaliditeit. Die laatste zijn in geval van werknemers met gezinslast en alleenstaanden dan weer gekoppeld aan de pensioenminima voor werknemers.

¹¹ Bepaalde uitkeringen zijn gekoppeld aan de pensioenminima voor zelfstandigen, die op hun beurt gekoppeld zijn aan de pensioenminima voor werknemers.

¹² Een overzicht van deze koppelingen is opgenomen in bijlage II.

¹³ Koninklijk besluit van 21 december 2017 tot verhoging van de minimumpensioenen voor een volledige loopbaan, BS 28 december 2017

had in het kader van dat akkoord beslist om een verhoging van de pensioenminima door te voeren met 0,7%, uitsluitend voor volledige loopbanen.

Om de band te versterken tussen de beroepsloopbaan en de hoogte van pensioenbedrag¹⁴, nam de federale regering nieuwe initiatieven om hogere pensioenminima te voorzien voor individuen met een volledige loopbaan. Voor deze groep werd het minimumpensioen dan ook verhoogd op 1 januari 2018 (+0,7%) en op 1 maart 2019¹⁵ (+0,7%). Als gevolg hiervan ligt het niveau van deze minima op dit moment opnieuw boven dat van de minima voor onvolledige loopbanen.

De sociale partners hebben deze verschillende evolutie tussen de pensioenminima voor een volledige en een onvolledige loopbaan steeds betreurd. Het Comité sluit zich hierbij aan. De regering wil met de hogere minima voor volledige loopbanen langer werken aanmoedigen, maar een invulling van het begrip 'volledige loopbaan' op basis van het aantal loopbaanjaren met pensioenopbouw, gaat voorbij aan het feit dat het aantal effectief gepresteerde loopbaanjaren hiervan sterk kan afwijken¹⁶. Deze invulling is nadelig voor individuen die over een zeer lange effectieve loopbaan beschikken, zonder aan het vereiste aantal loopbaanjaren met pensioenopbouw te komen, om te kunnen voldoen aan het begrip 'volledige loopbaan'.

Het voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2019-2020 voorziet daarom voor het minimumpensioen voor zelfstandigen met een volledige loopbaan, een verhoging met 1%, bovenop de stijging met 1,4% die dit minimumpensioen als gevolg van de ingrepen in 2018 en 2019 reeds onderging (cf. supra). Na deze welvaartsaanpassing zullen de pensioenen voor zelfstandigen met een volledige loopbaan hiermee een totale verhoging van 2,4112% hebben ondergaan.

De minimumpensioenen voor een onvolledige loopbaan worden in het voorstel verhoogd met eenzelfde percentage van 2,4112%. Op deze manier zal het minimumpensioen voor een onvolledige loopbaan opnieuw het niveau bereiken van dat van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan.

Zoals eerder aangegeven, vloeien deze aanpassingen in de zelfstandigenregeling voort uit de voorgestelde verhoging van de pensioenminima in het werknemersstelsel. Hetzelfde geldt voor de pensioenminima voor overlevende echtgenoten. Die zullen stijgen met:

- 1% in geval van een overlevingspensioen voor een volledige loopbaan;
- 2,4112% in geval van een overgangsuitkering en een overlevingspensioen voor een onvolledige loopbaan.

¹⁴ En dus de nivellering als gevolg van de welvaartsenveloppe 2017-2018 teniet te doen.

¹⁵ Koninklijk besluit van 15 januari 2019 tot verhoging van de minimumpensioenen voor een volledige loopbaan, BS 25 januari 2019

¹⁶ Federaal Planbureau (2016), Het belang en de samenstelling van gelijkgestelde periodes in de drie pensioenstelsels.

Tabel 2. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhogingen van de pensioenminima¹⁷ voor zelfstandigen, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Volledige loopbaan (+ 1 %)	1/7/2019	5.160.000	10.420.000
Onvolledige loopbaan (+2,4112 %)	1/7/2019	26.075.584	52.748.727

Bron : Federaal Planbureau

3.1.2 Proportionele pensioenen

Voor wat betreft de proportionele pensioenen, wordt voorgesteld om:

- de bedragen van de pensioenen die 5 jaar geleden zijn ingegaan, te verhogen met 2%. Deze maatregel moet van toepassing worden :
 - op 1 september 2019 op zelfstandigen die in 2014 met pensioen gingen
 - op 1 januari 2020 op zelfstandigen die in 2015 met pensioen gingen.
- de proportionele pensioenen die zijn ingegaan vóór 2010, per 1 augustus 2019 te verhogen met 0,785%.

Tabel 3. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhogingen van de proportionele pensioenen¹⁸ voor zelfstandigen, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
ingegaan vóór 2010 (+0,785%)	1/8/2019	960.884	2.167.434
van de cohorte 2014, 5 jaar* (+2%)	1/9/2019	291.556	898.402
van de cohorte 2015, 5 jaar* (+ 2 %)	1/1/2020	-	1.118.217

Bron : Federaal Planbureau & Federale Pensioendienst

3.1.3 Forfaitair pensioen

Het forfaitair pensioenbedrag dat wordt toegekend voor de loopbaan jaren die een zelfstandige presteerde vóór de invoering van de proportionele pensioenberekening in 1984, wordt in het voorstel van verdeling op 1 juli 2019 verhoogd met 2,4112%.

Tabel 4. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van het forfaitair pensioen voor zelfstandigen, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Forfaitair pensioen (+2,4112%)	1/7/2019	16.748	59.453

Bron : Actuariaal DG Zelfstandigen – FOD Sociale Zekerheid

3.1.4 Maximumbedrag overlevingspensioen bij cumulatie met een andere sociale uitkering

Sinds 2007 kan een overlevingspensioen onder bepaalde voorwaarden gedurende 12 maanden gecumuleerd worden met een andere sociale uitkering. Het bedrag van het overlevingspensioen

¹⁷ De raming omvatten ook de verhogingen van het minimum overlevingspensioen en de minimale overgangsuitkering.

¹⁸ De raming voor de verhoging van de proportionele pensioenen houdt geen rekening met een verhoging van de minima.

is in deze gevallen echter geplafonneerd¹⁹. Initieel stemde dit plafond overeen met de hoogte van de Inkomensgarantie voor Ouderen (IGO). Sinds 2013 geldt evenwel een lager plafond.

Er wordt voorgesteld om dit grensbedrag in het kader van de welvaartsenveloppe 2019-2020 vanaf 1 juli 2019 opnieuw op het niveau te brengen van de IGO. Hierbij dient opgemerkt dat in de welvaartsenveloppe voor de bijstand vanaf 1 juli 2019 ook een verhoging van die IGO zelf voorzien wordt, met 1,2%.

Tabel 5. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van het maximum overlevingspensioen voor zelfstandigen bij cumulatie met een andere uitkering, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Verhoging tot het IGO-niveau (+1,2%)	1/7/2019	2.628	8.408

Bron : Federale Pensioendienst

3.1.5 Correctiecoëfficiënt

Er wordt voorgesteld om van de welvaartsenveloppe 2020, ca. 6 miljoen EUR aan te wenden voor een hervorming van de correctiecoëfficiënt die wordt toegepast bij de pensioenberekening voor zelfstandigen. De coëfficiënt zorgt er sinds 1984²⁰ voor dat de hoogte van het arbeidsinkomen waarmee in de pensioenberekening wordt rekening gehouden, naar beneden wordt herzien. Initieel werd dit correctiemechanisme geïntroduceerd om de afwezigheid van een tweede bijdragebetaler in het sociaal statuut van de zelfstandige te compenseren. De toepassing ervan moest ervoor zorgen dat in de werknemers- en zelfstandigenregeling 'eenzelfde bijdrage betaald werd voor 1 frank pensioen'. Dit correctiemechanisme omvat twee coëfficiënten. Deze hebben een waarde van:

- 0,663250, van toepassing op het inkomen tot aan het berekeningsplafond van het werknemerspensioen;
- 0,541491, van toepassing op het inkomen tussen het berekeningsplafond van het werknemerspensioen en tussenplafond sociale bijdragenberekening sociaal statuut.

De laatste aanpassing van deze coëfficiënt dateert van 2003. Analyses²¹ tonen echter dat deze waarden geen accurate weergave meer vormen van het verschil in de pensioenbijdragevoeten van werknemers en zelfstandigen. In zijn advies 2019/07 pleit het ABC daarom voor een afschaffing van dit correctiemechanisme. In de welvaartsenveloppe 2020 wordt een bedrag van ca. 6.000.000 EUR gereserveerd om hierin reeds een eerste stap te zetten. Dit budget stemt overeen met de geraamde kost in 2030, van de invoering van een enkelvoudige coëfficiënt met waarde 0,69154, op 1 januari 2020. Het gereserveerde budget houdt dus rekening met de evolutie van de kostprijs van deze ingreep op middellange termijn. De werkelijke uitgaven voor deze maatregel zullen in de aanvangsfase met andere woorden onder dit niveau liggen.

¹⁹ Overlevingspensioenen lager dan dit plafondbedrag, worden volledig uitgekeerd. Wanneer het overlevingspensioen dit plafond overschrijdt, wordt het geplafonneerd bedrag uitbetaald.

²⁰ Op dat moment maakte de forfaitaire berekening in de pensioenregeling voor zelfstandigen plaats voor een proportionele berekeningswijze.

²¹ Zie advies ABC 2019/07, 'De correctiecoëfficiënt in het pensioenstelsel voor zelfstandigen', te verschijnen in april 2019.

Concreet voorziet het voorstel in de toepassing van de nieuwe correctiecoëfficiënt voor de loopbaan jaren vanaf 2019, voor de pensioenen die ten vroegste ingaan op 1 januari 2020.

Tabel 6. Kostprijs in EUR van de voorgestelde hervorming van de correctiecoëfficiënt van toepassing op de pensioenberekening voor zelfstandigen, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Hervorming correctiecoëfficiënt	1/1/2020	-	5.999.983

Bron : Actuariaal DG Zelfstandigen – FOD Sociale Zekerheid

3.2 Ziekte- en invaliditeitsuitkeringen

3.2.1 Arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsuitkeringen

In bepaalde gevallen leidt een verhoging van de pensioenminima voor werknemers (cf. bijlage II), tot eenzelfde aanpassing van minimumuitkeringen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen. Het gaat met name om:

- de minima voor arbeidsongeschikte zelfstandigen wanneer zij alleenstaand zijn of gezinslast hebben;
- de minima voor invalide zelfstandigen zonder stopzetting van activiteit wanneer zij alleenstaand zijn of gezinslast hebben;
- de minima voor invalide zelfstandigen met stopzetting van activiteit wanneer zij alleenstaand zijn of gezinslast hebben.

Als gevolg van de voorgestelde verhogingen in de pensioenregeling voor werknemers (cf. punt 3.1.1), stijgen deze minima met 1% op 1 juli 2019, bovenop de stijging van deze minima met 1,4%, als gevolg van de verhogingen van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan in 2018 en 2019 (cf. supra).

Het minimumbedrag voor een samenwonende invalide zelfstandige die zijn activiteit heeft stopgezet, is gekoppeld aan de minimale invaliditeitsuitkering voor de samenwonende, regelmatige werknemer. Omdat voor deze categorie een verhoging voorzien is van 2,4112%²² op 1 juli 2019, zal het minimum voor de samenwonende zelfstandige die invalide is en zijn activiteit heeft stopgezet, op datzelfde moment stijgen met eenzelfde verhogingspercentage.

Een stijging met 2,4112% op 1 juli 2019 is eveneens voorzien voor de zelfstandigen die:

- arbeidsongeschikt en samenwonend zijn;
- invalide en samenwonend zijn, en hun activiteit niet hebben stopgezet.

²² Dit verhogingspercentage stemt overeen met de 1% die op 1 juli 2019 voorzien is voor de uitkeringen die gekoppeld zijn aan de pensioenminima, plus de verhogingen van 0,7% die deze uitkeringen ondergingen op 1 juli 2018 en 1 januari 2019 op initiatief van de federale regering (cf. punt 3.1.1).

Tabel 7. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhogingen van de minima in de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Primaire arbeidsongeschiktheid			
• met gezinslast (+1%)	1/07/2019	180.570	365.154
• alleenstaande (+1%)	1/07/2019	118.292	239.266
• samenwonende (+2,4112%)	1/07/2019	527.083	1.067.966
Invaliditeit – met stopzetting			
• met gezinslast (+1%)	1/07/2019	474.729	966.668
• alleenstaande (+1%)	1/07/2019	388.707	794.010
• samenwonende (+2,4112%)	1/07/2019	1.390.367	2.855.126
Invaliditeit – zonder stopzetting			
• met gezinslast (+1%)	1/07/2019	178.343	363.284
• alleenstaande (+1%)	1/07/2019	111.113	226.938
• samenwonende (+2,4112%)	1/07/2019	395.920	812.796

Bron : RIZIV

3.2.2 Tegemoetkoming voor hulp van derden

Een arbeidsongeschikte zelfstandige die hulp van een derde nodig heeft om bepaalde handelingen van het dagelijks leven uit te voeren, kan vanaf de derde maand arbeidsongeschiktheid een forfaitaire tegemoetkoming voor hulp van derden aanvragen. Die bedraagt 22,28 EUR per dag²³. Het voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2019 - 2020 voorziet een verhoging van dit dagbedrag met 5%. De verhoging gaat in op 1 augustus 2019.

Tabel 8. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van de tegemoetkoming voor hulp aan derden, toegekend in het zelfstandigenstelsel, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Forfaitair jaarbedrag (+5%)	1/08/2019	210.713	516.875

Bron : RIZIV

3.2.3 Jaarlijkse inhaalpremie voor langdurig arbeidsongeschikten

Aan langdurig arbeidsongeschikte zelfstandigen wordt onder bepaalde voorwaarden een jaarlijkse inhaalpremie toegekend. De premie, die elk jaar in mei wordt uitbetaald, is forfaitair van aard en bedraagt 216,5 EUR (2018). Het voorstel is om deze premie te verhogen met 8,25 EUR in 2019 en 46,55 EUR in 2020²⁴.

²³ Bedrag van toepassing op 01/01/2019

²⁴ Met andere woorden +54,80 EUR in totaal tijdens de periode 2019-2020.

Tabel 9. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging de inhaalpremie, toegekend in het zelfstandigenstelsel, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
+ 8,25 EUR	1/05/2019	194.613	-
+ 46,55 EUR	1/05/2020	-	1.316.792

Bron : RIZIV

3.2.4 Uitkeringen bij ouderschap

In het voorstel tot verdeling van de welvaartsenveloppe 2019-2020 is op 1 juli 2019 een aanpassing voorzien van de uitkeringen die verstrekt worden in het kader van ouderschap. Het gaat om de volgende verhogingen:

- de moederschapsuitkering met 1%;
- de uitkering aan pleegouders met 1%;
- de uitkering bij adoptie met 1%.

Tabel 10. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van de uitkeringen voor zelfstandigen toegekend in het kader van het ouderschap, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Moederschapsuitkering (+1%)	1/07/2019	181.371	372.336
Adoptie-uitkering (+1%)	1/07/2019	552	1.130
Pleegouderverlof (+1%)	1/07/2019	5.805	11.609

Bron : RIZIV

3.3 Overbruggingsrecht

De bedragen van het overbruggingsrecht voor zelfstandigen in moeilijkheden (met en zonder gezinslast) zijn gekoppeld aan de bedragen van het minimumpensioen voor zelfstandigen met een volledige loopbaan. Deze zijn op hun beurt gekoppeld aan de pensioenminima voor werknemers met een volledige loopbaan. De voorgestelde verhoging van deze laatste met 1%, resulteert automatisch (cf. punt 3.1.1) in eenzelfde procentuele verhoging van de bedragen van het overbruggingsrecht. Dit is bovenop de stijging van deze minima met 1,4% als gevolg van de verhogingen van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan in 2018 en 2019 (cf. supra).

Tabel 11. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging het overbruggingsrecht, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Forfait (+1%)	1/07/2019	25.576	51.152

Bron : Actuarieat DG Zelfstandigen – FOD Sociale Zekerheid

3.4 Mantelzorg

Zelfstandigen die hun activiteit verminderen of onderbreken om te zorgen voor een zieke naaste, hebben onder bepaalde voorwaarden recht op een uitkering. Het bedrag ervan is (zowel in geval van volledige als van gedeeltelijke onderbreking van de activiteit) via hun koppeling aan het minimumpensioen voor een alleenstaande zelfstandige, gerelateerd aan het minimumpensioen voor een alleenstaande werknemer met een volledige loopbaan. In overeenstemming met de voorgestelde stijging van dat minimumpensioen (cf. punt 3.1.1), is in de welvaartsenveloppe 2019-2020 een verhoging met 1% voorzien van de uitkering die de

zelfstandige ontvangt in geval van mantelzorg. Dit is bovenop de stijging van deze minima met 1,4% als gevolg van de verhogingen van het minimumpensioen voor een volledige loopbaan in 2018 en 2019 (cf. supra).

Tabel 12. Kostprijs in EUR van de voorgestelde verhoging van de uitkering toegekend aan zelfstandigen in kader van mantelzorg 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
Forfait (+1%)	1/07/2019	8.788	17.576

Bron : Actuariaal DG Zelfstandigen – FOD Sociale Zekerheid

3.5 Saldo

In het voorstel van besteding is de welvaartsenveloppe 2019-2020 voor het stelsel van de zelfstandigen nagenoeg volledig aangewend.

Tabel 13. Besteding van de welvaartsenveloppe 2019-2020 in het stelsel van de zelfstandigen, naar verzekeringstak, bedragen in EUR

	2019	2020
Besteedbare enveloppe	36.900.000	83.400.000
Totale besteding, waarvan:	36.899.941	83.399.004
• Pensioenen	32.507.401	73.420.324
• ZIV-uitkeringen	4.358.176	9.909.951
• Overbruggingsrecht	25.576	51.152
• Mantelzorg	8.788	17.576
Saldo	59	996

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 24 april 2019 :

Veerle DE MAESSCHALCK,

Secretaris

Jan STEVERLYNCK,

Voorzitter

Bijlage I. Overzicht voorgestelde welvaartsaanpassingen in het sociaal statuut zelfstandigen, 2019-2020

	Vanaf	2019	2020
PENSIOENEN			
RUSTPENSIOEN			
Minima			
• volledige loopbaan (+1%)	1/7/2019	5.160.000	10.420.000
• onvolledige loopbaan (+2,4112%)	1/7/2019	26.075.584	52.748.427
Proportionele pensioenen (excl. minima)			
• ingegaan vóór 2010 (+ 0,785%)	1/8/2019	960.884	2.167.434
• van de cohorte 2014, 5 jaar (+2%)	1/9/2019	291.556	898.402
• van de cohorte 2015, 5 jaar (+2%)	1/1/2020	-	1.118.217
Forfaitair pensioen (+2,4112%)	1/7/2019	16.748	59.453
Cumul overlevingspensioen-uitkering (+1,2%)	1/7/2019	2.628	8.408
Hervorming correctiecoëfficiënt	1/1/2020	-	5.999.983
SUBTOTAAL		32.507.401	73.420.324
ZIEKTE- EN INVALIDITEIT			
Verhoging minima (forfaits)			
Primaire AO			
• met gezinslast (+1%)	1/07/2019	180.570	365.154
• alleenstaande (+1%)	1/07/2019	118.292	239.266
• samenwonende (+2,4112%)	1/07/2019	527.083	1.067.966
Invaliditeit – met stopzetting			
• met gezinslast (+1%)	1/07/2019	474.729	966.668
• alleenstaande (+1%)	1/07/2019	388.707	794.010
• samenwonende (+2,4112%)	1/07/2019	1.390.367	2.855.126
Invaliditeit – zonder stopzetting			
• met gezinslast (+1%)	1/07/2019	178.343	363.284
• alleenstaande (+1%)	1/07/2019	111.113	226.938
• samenwonende (+2,4112%)	1/07/2019	395.920	812.796
Hulp van derden (+5%)	1/08/2019	210.713	516.875
Inhaalpremie			
• + 8,25 EUR	1/05/2019	194.613	-
• + 46,55 EUR	1/05/2020	-	1.316.792
Ouderschap			
• Moederschapsuitkering (+1%)	1/07/2019	181.371	372.336
• Adoptie-uitkering (+1%)	1/07/2019	552	1.130
• Pleegouderverlof (+1%)	1/07/2019	5.805	11.609
SUBTOTAAL		4.358.176	9.909.951
OVERBRUGGINGSRECHT			
Forfait (+1%)	1/07/2019	25.576	51.152
SUBTOTAAL		25.576	51.152
MANTELZORG			
Forfait (+1%)	1/07/2019	8.788	17.576
SUBTOTAAL		8.788	17.576
TOTALE BESTEDING		36.899.941	83.399.004

Bijlage II. Overzicht wettelijke koppeling tussen uitkeringen, zelfstandigenstelsel

Koppeling met	
PENSIOENMINIMA	
Rustpensioen²⁵	
• gezinslast	Minimumpensioen voor werknemers met gezinslast
• alleenstaande	Minimumpensioen voor alleenstaande werknemers
• zonder gezinslast	Minimumpensioen voor werknemers zonder gezinslast
Overlevende echtgenoten	
• overlevingspensioen ²⁶	
volledige loopbaan	Minimum overlevingspensioen voor werknemers met volledige loopbaan
onvolledige loopbaan	Minimum overlevingspensioen voor werknemers met onvolledige loopbaan
• overgangsuitkering ²⁷	Minimum overlevingspensioen voor werknemers met onvolledige loopbaan
MINIMA ARBEIDSONGESCHIKTHEID - INVALIDITEIT²⁸	
Arbeidsongeschiktheid & Invaliditeit zonder stopzetting²⁹	
• gezinslast	Minimumpensioen zelfstandigen met volledige loopbaan en gezinslast
• alleenstaand	Minimumpensioen alleenstaande zelfstandigen met volledige loopbaan
• samenwonend	-
Invaliditeit met stopzetting³⁰	
• gezinslast	Minimale invaliditeitsuitkering regelmatig werknemers die op haar beurt gekoppeld is aan het minimumpensioen voor werknemers met volledige loopbaan
• alleenstaand	Minimale invaliditeitsuitkering regelmatig werknemers die op haar beurt gekoppeld is aan het minimumpensioen voor alleenstaande werknemers met volledige loopbaan
• samenwonend	Minimale invaliditeitsuitkering voor regelmatig werknemers
OVERBRUGGINGSRECHT³¹	
• met gezinslast	Minimumpensioen zelfstandigen met gezinslast met volledige loopbaan
• zonder gezinslast	Minimumpensioen zelfstandigen alleenstaande met volledige loopbaan
MANTELZORG³²	
• volledige onderbreking	Minimumpensioen alleenstaande zelfstandigen met volledige loopbaan
• gedeeltelijke onderbreking ³³	Minimumpensioen alleenstaande zelfstandigen met volledige loopbaan

²⁵ Art. 131bis, § 1octies en art. 131ter, § 1bis van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen

²⁶ Art. 131bis, § 1octies en art. 131ter, § 1bis van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen

²⁷ Art. 9bis, § 7, derde lid, van het Koninklijk Besluit 30/1/1997

²⁸ De bedragen van de moederschapsuitkering en de hulp van derden zijn niet gekoppeld aan een ander uitkeringsbedrag.

²⁹ Art. 9, § 1, eerste alinea, 1° et 2° en art. 10, § 1 van het koninklijk besluit van 20/7/1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten.

³⁰ Art. 10, § 2 van het koninklijk besluit van 20/7/1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten.

³¹ Art. 10, § 1 van de wet van 22/12/2016 houdende invoering van een overbruggingsrecht ten gunste van zelfstandigen.

³² Art. 4, § 1 van het koninklijk besluit van 27/9/2015 houdende toekenning van een uitkering ten voordele van de zelfstandige die zijn beroepsactiviteit tijdelijk onderbreekt om zorgen te geven aan een persoon.

³³ Helft van de uitkering die wordt toegekend bij volledige onderbreking

Bijlage III. Berekening van de beschikbare enveloppes 2019-2020

Principes:

- Vertrekpunt voor de werknemers is de theoretische enveloppe die rekening houdt met het vakantiegeld van de gepensioneerden.
- De enveloppe sociale bijstand moet een saldo hebben van minimaal 10 miljoen EUR in 2019 en 20 miljoen EUR in 2020.
- Het deel van de voorafname voor de bijstand dat niet ten laste wordt genomen van dat stelsel, wordt verdeeld over werknemers en zelfstandigen op basis van de verdeelsleutel 90/10.
- De middelen die nodig zijn voor de verhoging van het vakantiegeld van de gepensioneerde werknemers worden overgeheveld naar de enveloppe van de sociale bijstand.

	2019				2020			
	Werknemers	Zelfstandigen	Bijstand	Totaal	Werknemers	Zelfstandigen	Bijstand	Totaal
Theoretische enveloppe (incl. vakantiegeld)	283,50	40,80	39,70	364,00	566,90	82,80	79,70	729,40
Meer- en mincost	0,50	0,20	-1,20	-0,50	-4,30	0,60	-1,30	-5,00
Imputatie 80 mio EUR – werknemersdeel	-10,58	0,00	0,00	-10,58	0,00	0,00	0,00	0,00
Imputatie 80 mio EUR – sociale bijstand	-36,83	-4,09	-28,50	-69,42	0,00	0,00	0,00	0,00
Verschuiving van werknemers naar bijstand	-6,30	0,00	6,30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal	230,29	36,91	16,30	283,50	562,60	83,40	78,40	724,40
Besparing wegens imputatie 80 mio EUR	-53,71	-4,09	-22,20	-80,00	0,00	0,00	0,00	0,00